

Samenvatting

Waar het in eerste instantie zowel binnen als buiten de financiële sector leek dat duurzaamheidvraagstukken aan de financiële sector voorbij zouden gaan, is het steeds evidentier dat een wederzijdse relatie bestaat. Deze dissertatie gaat in op de vraagstukken en oplossingsrichtingen die zich bij het geven van invulling aan duurzaamheid bij banken voordoen. Dit is een probleemveld dat wetenschappelijk tot op heden onderbelicht is gebleven. De dissertatie heeft als probleemstelling het in kaart brengen van facetten van de reactie van banken op duurzaamheidvraagstukken door middel van het creëren van een begrip van de huidige activiteiten van banken op het terrein van duurzaamheid. Uit de probleemstelling zijn een hoofdvraag en acht subvragen afgeleid. Voor de beantwoording van deze vragen is gekozen voor de retroductieve methodologie van Ragin (1994). Deze methodologie stelt dat een beschrijving en een begrip van een sociale werkelijkheid tot stand gebracht kan worden door de continue spiegeling van inductieve en deductieve sporen van onderzoek (retroductie).

Deel I presenteert het conceptuele raamwerk. Het raamwerk tracht een synthese tussen bankieren en duurzaamheid te genereren door ideeën uit management- en innovatieliteratuur te bundelen in een schillenmodel. Het model kent zeven schillen (duurzaamheid, stakeholders, innovaties, drijfveren, een typologie van duurzaam bankieren, duurzaamheidsactiviteiten van banken en conventionele activiteiten van banken) ieder bestaande uit meerdere entiteiten.

Deel II bouwt voort op basis van eerder eigen onderzoek en schetst de state-of-the-art van banken rondom duurzaamheid voor vier hieruit afgeleide hoofdthema's: risico's en kredietverlening, productontwikkeling, interne duurzaamheidszorg, en organisatie en communicatie. Het raamwerk van Deel I wordt hierbij gehanteerd om inzicht in de achterliggende processen en factoren (de schillen en entiteiten in het model) te genereren.

In deel III worden drie empirische retroductieve processen gepresenteerd en vervolgens geïntegreerd. Deze drie sporen zijn content analyse, een representatieve steekproef onder 34 grote internationale banken en een casestudy van zes Nederlandse banken. Uit de integratie en de analyse van de resultaten van de retroductie volgt een verder verfijnd conceptueel raamwerk voor duurzaamheid en bankieren.

Het ontwikkelde model heeft het mogelijk gemaakt op duurzaamheid gerichte activiteiten en ontwikkelingen bij banken te begrijpen en te ontrafelen. Het onderzoek toont de verschillende reacties van banken aan voor de verschillende reguliere bedrijfsactiviteiten. Eén van de resultaten is het afwijkende belang van de verschillende dimensies van duurzaamheid voor banken uit verschillende wereldregio's. Het empirische onderzoek toont verder aan dat een aantal theoretisch verwachte drijfveren om meer duurzame activiteiten te ontwikkelen niet gesteund kan worden. Dit geldt eveneens voor de rol van bepaalde belanghebbenden. Het onderzoek laat zien dat banken met een zeer breed spectrum van duurzaamheidvraagstukken worden geconfronteerd en daarop activiteiten ontwikkelen. Enkele voorbeelden zijn aangepaste bonussystemen voor werknemers, bedrijfscodes, milieurisico's door veranderde milieuwetgeving, reputatieschade van projectfinanciering in ontwikkelingslanden en de ontwikkeling van duurzame beleggings- en verzekeringsproducten. In tegenstelling tot productieondernemingen is het niet het fysieke product of het achterliggende productieproces, maar de relatie met de klant die de duurzaamheidsimpact van de bank bepaalt. Dit betekent dat voor banken geheel andere oplossingen en modellen nodig zijn dan voor productieondernemingen.